

Innst. 184 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:7 S (2012–2013)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun om at offentlige etater kan utveksle informasjon seg imellom for å avdekke kriminalitet

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun fremmet 5. oktober 2012 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at offentlige etater seg imellom kan utveksle informasjon der det foreligger mistanke om straffbart brudd på regelverk.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre at politiet raskt får tilgang til informasjon fra aktuelle offentlige registre når politiet har skjellig grunn til mistanke om at en straffbar handling er begått.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre PST tilgang til informasjon fra aktuelle offentlige registre når PST registrerer sak om en konkret person.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kiel-

land Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til Dokument 8:7 S (2012–2013), Representantframlegg fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun om at offentlige etater kan utveksle informasjon seg imellom for å avdekke kriminalitet.

Komiteen vil fastslå viktigheten av taushetsplikten offentlige tjenestemenn har når det gjelder personlige forhold en får tilgang til gjennom sitt virke og i møte med samfunnsborgere. Komiteen understreker at denne taushetsplikten er en vesentlig forutsetning for tillitsforholdet mellom tilbyder av offentlige tjenester og brukere av tjenesten. Når flere instanser, gjerne lokalt, skal samarbeide om tiltak og eventuell inngripen i borgerens rettssfære eller private rom, oppstår som regel dilemmaer om hvor langt taushetsplikten går i forhold til informasjonsplikten i og mellom etater.

Komiteen viser til at disse dilemmaene og aktuelle tiltak drøftes i Meld. St. 7 (2010–2011) Kampen mot organisert kriminalitet.

Komiteen mener at det finnes tilfeller hvor samfunnets beste bør komme foran personvernet, og hvor informasjonsplikten bør gå foran taushetsplikten for å bedre det tverrsektorielle kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Komiteen viser til brev fra justis- og beredskapsministeren til justiskomiteen, datert 13. november 2012 (vedlagt):

«Taushetsplikten er imidlertid ikke absolutt. Eksempelvis følger det av forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 at taushetsplikt etter samme lov § 13

ikke står i veien for at forvaltningsorganet anmelder eller gir opplysninger om lovbrudd til påtalemyndighetene eller vedkommende kontrollmyndighet når det finnes ønskelig av allmenne omsyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med avgiversorganets oppgaver.»

Komiteen viser til at justis- og beredskapsministeren videre i nevnte brev minner om at endringen i straffeloven § 139 som ble vedtatt ved lov 25. juni 2010 nr. 47, er en skjerping på dette området og en utvidelse av avvergingsplikten.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne viser til eksempler som peker på områder der det av samfunnsmessige hensyn kan være aktuelt å endre reglene for hva som skal være taushetsbelagt. Komiteen viser til at dette er noe regjeringen allerede har satt fokus på. Komiteen viser i denne sammenheng til justis- og beredskapsministerens uttalelse til Aftenposten 26. september 2012, som også er omtalt av forslagsstillerne.

Komiteen viser videre til Meld. St. 7 (2010–2014) Kampen mot organisert kriminalitet, hvor man peker på nødvendigheten av god informasjonsdeling. Departementet sier i meldingen at de vil vurdere bestemmelser i norsk lovgivning for om mulig å lette det tverrsektorielle, kriminalitetsforebyggende arbeidet. Departementet påpeker også viktigheten av samarbeid og informasjonsdeling med næringslivet for å bekjempe kriminalitet.

Komiteen mener, som det også pekes på i Meld. St. 7 (2010–2011) Kampen mot organisert kriminalitet, at en mulig måte å løse utfordringer knyttet til informasjonsutveksling på, er gjennom lovendring, og viser til at oppfølging av meldingen pågår i departementet.

Komiteen er glad for at det er satt ned en interkommunal arbeidsgruppe som skal se på taushetsplikten og eventuelle behov for å justere denne for å ivareta dagens utfordringer. Komiteen imøteser at regjeringen vil følge opp 22. juli-kommisjonens anbefaling om gjennomgang av taushetsbestemmelsene for å legge til rette for at PST får anledning til effektivt å etterprøve sine hypoteser om mulige terrorforberedelser, og for at andre etater kan overlevere informasjon hvis de mistenker terror. Komiteen mener likevel at regelverket må innebære en god balanse mellom alle de hensyn som gjør seg gjeldende. Komiteen ser frem til resultatet av arbeidet regjeringen nå har igangsatt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«1. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at offentlige etater seg imellom kan utveksle informasjon der det fore-

ligger mistanke om straffbart brudd på regelverk.

2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre at politiet raskt får tilgang til informasjon fra aktuelle offentlige registre når politiet har skjellig grunn til mistanke om at en straffbar handling er begått.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre PST tilgang til informasjon fra aktuelle offentlige registre når PST registrerer sak om en konkret person.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil fremheve politiets behov for rask tilgang til særskilte offentlige registre for å bekjempe alvorlig kriminalitet, eksempelvis Kripas' behov for søkemuligheter i passregisteret for å kunne finne barn som er, eller har vært, utsatt for seksuelle overgrep. Tidligere hadde Kripas denne muligheten, men den ble fjernet ved forskriftene til politiregisterloven.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om nødvendige lovendringer for å sikre politiet tilgang til ikke-sensitiv informasjon fra offentlige registre ved mistanke om alvorlig kriminalitet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at offentlige etater seg imellom kan utveksle informasjon der det foreligger mistanke om straffbart brudd på regelverk.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre at politiet raskt får tilgang til informasjon fra aktuelle offentlige registre når politiet har skjellig grunn til mistanke om at en straffbar handling er begått.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å sikre PST tilgang til informasjon fra aktuelle offentlige registre når PST registrerer sak om en konkret person.

Forslag fra Høyre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme sak om nødvendige lovendringer for å sikre politiet tilgang til ikke-sensitiv informasjon fra offentlige registre ved mistanke om alvorlig kriminalitet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:7 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun om at offentlige etater kan utveksle informasjon seg imellom for å avdekke kriminalitet – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 5. februar 2013

Per Sandberg

leder

Jenny Klinge

ordfører

Vedlegg

**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråden til justiskomiteen,
datert 13. november 2012**

Representantforslag 8:7 S (2012–2013)

Det vises til Justiskomiteens brev 17. oktober 2012 med anmodning om departementets uttalelse i anledning ovennevnte forslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun.

Til sammen ivaretar de ulike offentlige etater oppgaver over et meget bredt spekter. Generelt er reglene om taushetsplikt for det en offentlig tjenestemann får vite om noens personlige forhold, en vesentlig forutsetning for den tilliten mellom forvaltningen og den enkelte som vårt samfunn er avhengig av. Taushetsplikten er imidlertid ikke absolutt. Eksempelvis følger det av forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 at taushetsplikt etter samme lov § 13 ikke står i veien for at forvaltningsorganet anmelder eller gir opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet når det finnes ønskelig av allmenne omsyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med avgiverorganets oppgaver. Til sammen har vi et omfattende regelverk om taushetsplikt og rett og plikt til å formidle opplysninger videre til andre organer for ulike kategorier av offentlige tjenestemenn og utøvere av ulike profesjoner.

Regelverket om forholdet mellom taushetsplikt og rett og plikt til å gi informasjon, er stadig i utvikling. Som eksempel nevner jeg den endring av straffeloven § 139 som ble vedtatt ved lov 25. juni 2010 nr. 47, som innebærer en skjerping og utvidelse av den såkalte avvergingsplikten. Hva offentlig ansatte bør være forpliktet eller ha anledning til å formidle til andre offentlige organer, må bero på grundige avveininger av blant annet de behov for fortrolighet som er knyttet til oppgaveløsingen og hensynet til kriminalitetsbekjempelse. Jeg nevner her at uttrykkene «straffbart brudd på regelverk» og «straffbar handling», i prinsippet spenner over alt fra små trafikkforseelser til grov voldsutøvelse og terror.

På bakgrunn av regjeringens forebyggingsstrategi (Regjeringens strategi for forebygging: Felles-

skap – trygghet – utjevning (Departementene 2009)) er det opprettet en interdepartemental arbeidsgruppe for å gjennomgå regelverk om informasjonsplikt og taushetsplikt. Hensikten med gjennomgåelsen er å sikre mer effektiv informasjonsutveksling mellom etater i tilfeller som berører vitale hensyn knyttet til liv, helse og livsvilkår. For tiden avventer arbeidsgruppen en kartlegging av praksis i regi av Helse- og omsorgsdepartementet. Videre har 22. juli-kommisjonen påpekt at regler om taushetsplikt kan hindre at PST får tilgang til den kritisk nødvendige informasjon for å kunne avdekke terror, og uttalt blant annet følgende (NOU 2012:14 side 388):

«Taushetsbestemmelsene i sin alminnelighet kan være velbegrunnet, men kommisjonen ser i lys av 22/7 et behov for en gjennomgang av slike bestemmelser for å legge til rette for at PST får anledning til effektivt å etterprøve sine hypoteser om mulige terrorforberedelser, og for at andre etater kan overlevere informasjon hvis de mistenker terror. Med mindre særlige personsensitive forhold tilsier noe annet, bør PST, der tjenesten har grunnlag for en hypotese om terror, gis anledning til å undersøke all tilgjengelig offentlig informasjon om en person i løpet av firemånedersperioden. Dersom hypotesen ikke kan underbygges, må informasjonen slettes, i tråd med PSTs vanlige registreringsregler. Støttes hypotesen, kan informasjonen beholdes og bearbeides i arbeidsregisteret.

Kommisjonen ser at informasjon fra helse- og sosialvesenet innebærer særlige problemstillinger knyttet til privatlivets fred. Likevel bør også regelverket innenfor disse sektorene gjennomgås for å påse at bestemmelsene er rimelig balansert mellom integritets-hensyn og hensynet til politiets legitime behov. Der helse- eller sosialetater har hjemmel til å gi informasjon fra seg, bør PST gis tilgang.»

Jeg vil følge opp denne anbefalingen fra 22. juli-kommisjonen og det arbeidet som for øvrig er i gang med å gjennomgå reglene om taushetsplikt. Målet må være at regelverket skal innebære en god balanse mellom alle de hensyn som gjør seg gjeldende.